

Česká republika

Česká školní inspekce

Pardubický inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

**Základní škola Waldorfská, Pardubice - Rosice nad Labem,
Školní náměstí 37**

Školní náměstí 37, 533 51 Pardubice – Rosice n. Labem

Identifikátor školy: 617 500 720

Termín konání orientační inspekce: 10. - 14., 18., 19., 24. únor 2003

Čj.:	105 099/03-2450
Signatura:	oj2cw105

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Waldorfská, Pardubice – Rosice n. Labem, Školní náměstí 37 vznikla vyčleněním waldorfských tříd ze Základní školy Pardubice – Polabiny, Mozartova 449 k 30. červnu 2000. Od 1. července 2000 se stala příspěvkovou organizací, jejímž zřizovatelem je Statutární město Pardubice. Sdružuje základní školu s kapacitou 170 žáků a školní družinu s kapacitou 25 žáků.

Základní škola má 4 třídy prvního stupně (1. - 4. ročník) a 3 třídy druhého stupně (7. - 9. ročník). V době inspekce měla škola 113 žáků. Vzhledem k tomu, že počet neodpovídá vyhlášce o základní škole, byla pro školní rok 2002/2003 udělena výjimka z počtu žáků.

Třídy 1. - 3. ročníku a školní družina jsou umístěny v budově Mateřské školy Pardubice – Ohrazenice, Pištorova 225. Základní škola má k dispozici jednu učebnu pro ruční práce v Mateřské škole Pardubice – Rosice n. Labem, Prokopa Holého 160.

Na základě Statutu pokusného ověřování vzdělávacího programu „Waldorfská škola“ čj. 19 398/98-22 jsou žáci vzdělávání podle vzdělávacího programu waldorfské školy čj. 23 641/96-20, ve znění Doplnku čj. 32 943/99-22. Realizování uvedeného vzdělávacího programu základní školy je významnou alternativou ve vzdělávací nabídce regionu.

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční/kontrolní činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- personálních podmínek vzdělávání a výchovy vzhledem k realizovaným učebním dokumentům na 1. stupni v předmětech český jazyk, dramatická výchova, ruční práce a na 2. stupni v předmětech matematika, chemie,
- materiálně-technických podmínek vzdělávání a výchovy vzhledem k realizovaným učebním dokumentům na 1. stupni v předmětech český jazyk, dramatická výchova, ruční práce a na 2. stupni v předmětech matematika, chemie,
- průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy na 1. stupni v předmětech český jazyk, dramatická výchova, ruční práce a na 2. stupni v předmětech matematika, chemie.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Ve sledovaných hodinách vyučovalo 7 pedagogů, z nichž všichni prošli vzděláváním waldorfské pedagogiky, ztotožňují se s realizovaným vzdělávacím programem a vzájemně spolupracují. Velkou pomocí je pro vedení školy zřejmá osobní zodpovědnost, iniciativa a tvořivost učitelů. Jejich zaujetí přispívá k velmi příjemnému klimatu školy. Další vzdělávání je zaměřeno zejména na získání nebo prohlubování kvalifikace v oblasti waldorfské pedagogiky.

V 1. - 4. ročníku vyučovaly čtyři učitelky, jedna splňuje pedagogickou a odbornou způsobilost pro výuku v základní škole, dvě mají vysokoškolské vzdělání s pedagogickým zaměřením a jedna středoškolské vzdělání.

Výuku matematiky a chemie v 7. a 9. ročníku zajišťovali tři učitelé, dva s odbornou a pedagogickou způsobilostí pro výuku v základních školách a jeden studuje vysokou školu. Vesměs se jednalo o učitele, s nedlouhou praxí ve výuce ve waldorfské škole, dva z nich měli velmi krátkou pedagogickou praxi. Chybějící pedagogické zkušenosti a malá možnost

dlouhodobě sledovat v praxi činnost v jiné waldorfské škole, se negativně projevovaly při vlastní výuce.

Organizační struktura vychází z organizačního řádu školy. Školu zastupuje a řídí ředitel školy. Při řešení vnitřních pedagogických záležitostí využívá principů řízení waldorfských škol samosprávou prostřednictvím kolegia pracovníků. Pravidelná týdenní kolegia učitelů nahrazují metodické orgány a zároveň pedagogickou radu. Tato jednání mají mimořádně dobrou úroveň, jsou pozitivním činitelem v životě školy a mají výrazný vliv na kvalitu výuky i na rozhodování vedení.

Jednou z koncepčních priorit vedení školy je vyřešení problému prostorových podmínek při fungování úplné základní školy pro 1 - 9 ročník. Dílčím nedostatkem organizace je nerespektování závazné délky přestávky na oběd v 9. ročníku. Výroční zprávy školy jsou pravidelně zpracovávány, vypovídají o činnosti v průběhu školního roku.

Vnitřní tok informací je přirozený a pružný, zprostředkován osobním jednáním, pomocí nástěnek a interními směrnicemi ředitele školy. Hlavním informačním zdrojem jsou pravidelná týdenní kolegia. Informace o průběhu vzdělávání a výchovy žáků podávají učitelé prostřednictvím žákovských knížek, při jednáních s jednotlivými rodiči a na pravidelných třídních schůzkách. K informovanosti veřejnosti a pedagogů slouží každoročně propagační materiál *Informatorium školy waldorfské* i pořádání dnů otevřených dveří. Škola usiluje o maximální otevřenost vůči rodičovské veřejnosti a o vzájemnou spolupráci na mnoha akcích. Významné místo zastává Spolek rodičů, který spolupracuje s pedagogy a pomáhá řešit nejrůznější problémy školy. Zástupci žáků školy jsou delegováni do Studentského parlamentu města Pardubice.

Ředitel provádí běžnou kontrolu chodu školy, je kontrolována pedagogická dokumentace učitelů. Hospitační činnost je průběžná, vychází z jednání interního kolegia. Uskutečňuje ji ředitel školy spolu s členy interního kolegia. Výsledky kontrol jsou projednávány s jednotlivými pracovníky, zobecněné poznatky na jednání kolegia. Významným prvkem jsou návštěvy zahraničních lektorů pro waldorfskou pedagogiku spojené s přednáškami.

Personální podmínky vzdělávání a výchovy ke schváleným učebním dokumentům jsou velmi dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Základní škola má k dispozici učebny pro současných 7 tříd, které jsou vybaveny zejména starším nábytkem, dílnu pro práci se dřevem a učebnu na ruční práce. Chybí prostory pro kabinety, odborné učebny, tělocvična. Celkem stísněné podmínky ve většině tříd na hlavní budově neumožňují umístění vizuálních pomůcek. Velmi omezené jsou prostory pro pohybová cvičení a relaxační činnost ve vyučovacích jednotkách. Podnětné a estetické prostředí, na jehož utváření se podílejí učitelé a žáci, je spíše na chodbách než ve třídách. Učebny 1. - 3. třídy umístěné v mateřské škole jsou prostornější, s příjemným prostředím.

Ve sledovaných hodinách neměli žáci k dispozici učebnice, což souvisí s koncepcí waldorfské pedagogiky. V 1. - 4. ročníku pracovali s epochovými sešity a připravenými texty, používané názorné učební pomůcky byly vyrobeny učitelkami.

V matematice chyběla prodloužená expozice vyvozených pouček, větší podpora pro zapamatování potřebných matematických pojmů pomocí vizuálních vjemů, žáci neměli pro procvičování učiva ani sbírky úloh. Používali epochové sešity, v hodinách matematiky v 7. ročníku matematicko fyzikální a chemické tabulky, v 9. ročníku byly k procvičování učiva využívány nakopírované texty. Absentoval obrazový materiál, který by podporoval zejména sledované experimenty v chemii.

Školní knihovna je vybavena především tituly věnovaných rodiči. Vedení má snahu postupně učebnice a odbornou literaturu nakupovat, dle finančních možností.

V malé místnosti se starším nábytkem jsou umístěny 4 počítače, v rámci projektu INDOŠ (Internet do škol) jsou doplněny o 6 nových počítačů a 1 server. Didaktická technika nebyla v hodinách využita, což odpovídá charakteru a pojetí vyučování v tomto typu školy.

Materiálně technické podmínky vzdělávání a výchovy vzhledem ke schváleným učebním dokumentům jsou průměrné.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE SLEDOVANÝCH OBLASTECH

Realizace vzdělávacího programu

Výuka je realizovaná v epochách, v blocích hlavního vyučování a běžných časových jednotkách. Učivo je rozpracováno v tematických plánech

Výuka sledovaných předmětů je v souladu s učebním plánem a učebními osnovami deklarovaného vzdělávacího programu. Vedená povinná dokumentace průkazně zachycuje průběh vzdělávání a výchovy ve sledovaných předmětech a ročnících. Způsob kontroly plnění učebních plánů a osnov je účinný.

Průběh a výsledky vzdělávání ve skupině předmětů český jazyk, dramatická výchova a ruční práce v 1. - 4. ročníku

Ve sledovaných vyučovacích jednotkách byly stanoveny přiměřené cíle, učivo navazovalo na probranou látku.

V úvodu byly zařazeny průpovědi, zpěv, hra na flétny, dechová a mluvní cvičení. Součástí hodin byla četba a vyprávění učitelek. Po společném opakování a procvičování učiva českého jazyka následoval výklad nové látky, při kterém se vyučující neopíraly vždy o dostatečnou názornost. Při zadávání úkolů žákům bylo ověřováno jejich pochopení, následně jim většinou poskytovaly zpětnou vazbu. Tempo práce bylo poměrně volné. Střídání jednotlivých činností přispívalo k aktivnímu zapojení žáků a k udržení jejich pozornosti. To se ale ve všech případech nedařilo, v závěru vyučovacích jednotek se u některých projevovala únava, nesoustředěnost. Učitelky žáky po celou dobu pozitivně motivovaly, byly jim při samostatné práci potřebnou oporou. V průběhu výuky byla zaznamenána řada individuálních forem práce žáků se specifickými vzdělávacími potřebami, kteří pracovali dle svých možností. Byla rozvíjena kooperace a vzájemná tolerance žáků. Menší pozornost byla věnována důslednému uplatňování základních návyků a dovedností psaní. Úprava epochových sešitů, které si vedou žáci, jsou na různé úrovni.

Stanovené aktuální výukové cíle v předmětu ruční práce odpovídaly schopnostem žáků. Učitelky stručně seznámily žáky se zákonitostmi zvolené techniky a srozumitelně vysvětlily pracovní postup. V průběhu činnosti jim radily a trpělivě opakovaly některé kroky. Žáci pracovali dle vlastního tempa a s velkým zájmem na výsledku. Byl ponechán prostor pro tvořivost a sebeuplatnění žáků. Činnostní charakter výuky se promítal do pěkných dílčích výsledků.

Hodnocení žáků je zaměřeno na zdůrazňování pozitiv a na oceňování individuálního pokroku. Ve sledovaných hodinách byl patrný důraz na rozvoj komunikativních dovedností žáků zapojením rytmizace, pohybu. Převažovalo ukázněné a zároveň spontánní chování žáků, signalizující jejich zájem o probírané učivo.

Průběh vzdělávání v 1. – 4. ročníku ve sledovaných předmětech má velmi dobrou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání v matematice v 7. a 9. ročnících a v chemii v 9. ročníku

V době inspekce probíhala v 7. ročníku epocha matematiky. Hospitované vyučovací bloky byly cílevědomě připraveny a členěny do dílčích úseků. Ve struktuře vyučovacích jednotek byla výuka dle filosofie waldorfské pedagogiky patrná, realizace se však dařila různě úspěšně. Po úvodní průpovědi následovala básnička (měla mít výpovědní hodnotu o žákovi), rytmická část (s rozvojem paměti), opakování, pamětné počítání – opakování, výklad, zápis závěrů učiva z předchozího dne, zadání domácí úlohy, vyprávěcí část. Sledovaná výuka byla vedena frontálně, vzhledem k nízkému počtu žáků měla vyučující možnost uplatňovat k nim individuální přístup. Kladem hodin bylo, že ačkoliv probírané učivo patřilo do oblasti algebry, vyučující s žáky též opakovala symboliku potřebnou v geometrii. Organizace výuky byla učitelkou promyšlená, avšak zvládnutí průběhu vyučovacích jednotek a jejich efektivita byla nižší. Málokdy dokázala zaujmout ke spoluúčasti na vyučovacím procesu všechny žáky, přestože se k tomu snažila vytvářet podmínky. Ti žáci, kteří měli zájem, uplatňovali své názory, diskutovali. Ve výuce vyučující používala odborné termíny žákům srozumitelné a matematické operace odpovídající jejich schopnostem. Nezkušeně zařazovala indukční metody vedoucí k zobecnování učiva žáky. Při vytváření pouček, které si žáci zapisovali druhý den po výkladu do epochových sešitů, byla jejich spolupráce na tvorbě minimální. Pozitivem byly přehledně vedené zápisy vyučující na tabuli, podporující vizuální dominantu učení.

Hospitovány byly též hodiny cvičení z matematiky v 9. ročníku. Obsahy hodin kontinuálně navazovaly na algebraické učivo dříve probrané v epochách. Při procvičování měli nadanější žáci možnost řešit příklady navíc. Jednalo se o příklady napsané na tabuli nebo nakopírované vyučujícím. Absence sbírek úloh z matematiky nedávala žákům možnost řešit příklady mimo rámec úloh předložených učitelem ať už ve škole nebo doma. Pozitivem byly matematické rozcvičky a zejména počítání z paměti, zadávání problémových úloh, práce s chybou. Vyučující dbal na rozvoj žakovských komunikativních dovedností. V hodinách byla věnována malá péče žákům zaostávajícím, příklady nebyly diferencované.

Epochová výuka chemie v 9. ročníku byla založena na pozorování (velké množství efektivních i efektních demonstračních experimentů, které žáci enormně soustředěně sledovali a pokládali zvědavé otázky). Vyučující prezentoval učivo tak, aby žáci nové poznatky a souvislosti objevovali podle svých schopností sami. V průběhu experimentů si žáci dělali poznámky a náčrty a potom uskutečněné pokusy popisovali, někteří se snažili vytvořit i zobecnění. Struktura vyučovacích jednotek vycházela nenásilně a pro žáky nepřítelně nápadně z waldorfské pedagogiky. Vzhledem k tomu, že hospitovaná výuka probíhala v kmenové třídě a množství pomůcek, které škola má, je omezené, nebylo možné realizovat skupinové experimenty, které by pro žáky byly významnější při závěrečném zobecnování získaných poznatků. Žáci byli rozdílně aktivní, jen někteří využívali prostoru k vlastnímu projevu a vyjádření svých myšlenek. Ve sledovaných vyučovacích jednotkách se objevovalo neefektivní využívání vyučovacího času (např. v době, kdy vyučující kreslil na tabuli obrázky či schémata žáci pasivně přihlíželi). V závěrečných částech vyučovacích jednotek učitel málo reagoval na únavu žáků a jejich klesající zájem o výuku. Vědomosti žáků z chemie byly výrazně rozdílné.

Úroveň výuky je výrazně ovlivňována společenstvím žáků v jednotlivých ročnících, které je velmi různorodé. Škola průběžně přijímá žáky do vyšších ročníků. Někteří z nich jsou méně přizpůsobiví potřebnému dodržování režimu školní výuky. Jejich spontaneita mnohdy byla kladem, ale častěji nepříznivě zasahovala do výuky. Ve sledovaných hodinách bylo vyučování narušováno nekáznými žáky, z nichž někteří nedokázali respektovat základní společenské normy chování, pravidla sociálního soužití a ohleduplnosti. Část žáků dávala demonstrativně najevo svůj nezájem o průběh vyučovacích hodin. Nízký počet žáků ve třídách umožňuje vyučujícím

rozpoznat individuální možnosti a vlohy každého žáka, respektovat tak jeho potřeby a přizpůsobit individuální přístup. V hospitovaných hodinách se to dařilo s různým úspěchem. Nepříliš velkou pozornost věnují učitelé sešitům žáků, jejichž úprava odráží individualitu jednotlivých žáků.

Výuka matematiky a chemie ve sledovaných ročnících má celkově průměrnou úroveň.

Výsledky vzdělávání a výchovy zjišťované školou

Hodnocení žáků se provádí zpravidla po uplynutí delšího časového úseku, epochy. Zejména při písemném opakování učiva je využíván bodový systém. Výsledky a posuny v procesu učení a výchovy žáků projednávají pedagogové na kolegiu, při zakončení pololetí s rodiči. Z těchto jednání jsou vedeny písemné záznamy. Na konci ročníku dostává žák závěrečné vysvědčení, které má formu širšího slovního hodnocení, po obsahové stránce sdělením o úspěších žáka v širších souvislostech. Od 8. ročníku se rozšiřuje o klasifikaci známkou.

V průběhu vzdělávání na 1. stupni ve sledovaných předmětech převažují pozitivní nad negativní. Ve výuce na 2. stupni v předmětech matematika a chemie jsou negativní a pozitivní v rovnováze.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

- Poslední zřizovací listina školy, vydaná Magistrátem Pardubice, je v souladu s rozhodnutím MŠMT ČR o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí o zařazení do sítě škol a školských zařízení čj. 1869/2000 ze dne 12. září 2000
2. Zřizovací listina města Pardubice ze dne 27. června 2001 s Dodatkem č.1
3. Udělení výjimky z počtu žáků ZŠ Waldorfská Pardubice – Rosice nad Labem ze dne 5. prosince 2002
4. Statut pokusného ověřování vzdělávacího programu „Waldorfská škola“ čj.19 398/98-22 ve znění Doplňku čj. 32 943/99-22 ze dne 8. ledna 2001
5. Inspekční zpráva čj. 102 037/99-2450 ze dne 24. února 1999
6. Aktuální rozvrh hodin
7. Třídní knihy v hospitovaných třídách 2002/2003
8. Výroční zpráva o činnosti školy 2001/2002
9. Aktualizovaný učební plán
10. Třídní výkazy, katalogové listy
11. Organizační řád ze dne 1. srpna 2000
12. Organizační schéma ZŠ Waldorfské pro pedagogicko komunikační oblast a pracovní organizační oblast pro školní rok 2002/2003
13. Řád školy ke dni 1. září 2000
14. Směrnice č. 2/00 k závěrečnému hodnocení
15. Informatorium školy waldorfské 2002/2003
16. Řád interního kolegia ze dne 21. 10. 2001
17. Zápisy z pedagogického kolegia ve školním roce 2002/2003

18. Zápisy z interního kolegia ve školním roce 2002/2003
 19. Měsíční plány činností ve školním roce 2002/2003
 20. Tematické plány, epochy sledovaných předmětů

ZÁVĚR

Základní škola Waldorfská, Pardubice – Rosice n. Labem, Školní náměstí 37 má pro naplňování koncepce vymezeny základní principy a pravidla fungování.

V současnosti disponuje škola prostorovými podmínkami pro 7 tříd, v materiálové vybavenosti jsou rezervy, škola nemá tělocvičnu.

Výchovně vzdělávací proces je zajištěn mladým kolektivem pedagogů, kteří mají většinou malé zkušenosti s výukou na základní škole. Dosažené vzdělání a jejich krátká praxe negativně ovlivňuje průběh vzdělávacího procesu, zejména na 2. stupni ve sledovaných předmětech. Zásadní dopad na úroveň kvality pedagogické práce má vstřícný postoj celého kolektivu, jejich velký entuziasmus, vzájemná spolupráce a neustálé vzdělávání.

Informovanost rodičů o dítěti, života školy a úzká spolupráce s rodinou naplňují zásady fungování waldorfské školy.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Věra Rečlová	V. Rečlová v. r.
Členové týmu	Mgr. Vladimír Tomek	V. Tomek v. r.

V Pardubicích dne 28. března 2003

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 25. 4. 2003

Razítko

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu	Podpis
Ředitel školy Mgr. M. Chalupník	M. Chalupník v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný.
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy	26. 5. 2003	102 164/03-2450
Zřizovatel	26. 5. 2003	102 165/03-2450

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
26. 5. 2003	102 099/03-2450	Připomínky nebyly podány